

Protokół
ze wspólnego posiedzenia wszystkich Komisji Rady Miejskiej pod przewodnictwem
Komisji Budżetu Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim w dniu 4 grudnia 2024r.

W posiedzeniu udział wzięli członkowie Komisji i radni wg załączonej listy obecności (załącznik nr 1 do protokołu) oraz zaproszeni goście:

1. Burmistrz – Waldemar Stupałkowski;
2. Zastępca Burmistrza – Marek Zieńko;
3. Skarbnik Gminy – Anna Buchwald;
4. Przewodniczący Zarządu Osiedla Nr 2 – Stanisław Gustyn;
5. Dyrektor Centrum Usług Społecznych - Izabela Fröhlke.

Posiedzenie otworzył Przewodniczący Komisji Budżetu Pan Janusz Tomas, który po powitaniu zebranych zaproponował następujący jego porządek:

1. Otwarcie posiedzenia i przyjęcie porządku;
2. Opinia w sprawie projektu budżetu Gminy na 2025r.;
3. Opinia w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej;
4. Zatwierdzenie protokołu z poprzedniego posiedzenia Komisji;
5. Opinia w sprawie projektu uchwały dot. przystąpienia Gminy Sępólno Krajeńskie do realizacji Rządowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodzinny osoby z niepełnosprawnością” – dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025;
6. Opinia w sprawie projektu uchwały dot. przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sępólno Krajeńskie na lata 2025 – 2027;
7. Wstępna ocena wykonania budżetu i analiza realizacji dochodów i wydatków budżetu gminy;
8. Opinia w sprawie projektu uchwały zmieniającej uchwalony budżet gminy na 2024r.;
9. Opracowanie planu pracy Komisji na 2025r.;
10. Wolne wnioski i zakończenie.

W/w porządek posiedzenia przyjęto jednogłośnie.

Ad.2 i 3. Burmistrz wyjaśnił, że projekt budżetu na rok 2025 radni już otrzymali. Projekt ten sporządzony jest zgodnie z wymogami ustaw i przepisów, które obowiązują gminę, do 15 listopada każdego roku budżet powinien być sporządzony i przedstawiony RM jak i RIO. Dodał, że budżet ten jest budżetem deficytowym, dochody opiewają na kwotę 126 mln zł, a strona wydatkowa to 128 250 000,00 zł. W projekcie budżetu zostały zawarte wszystkie bieżące i obowiązkowe wydatki, czyli oświata, gospodarka komunalna, cała sfera pomocy społecznej, działalność kulturalna, sportowa oraz sprawy związane z wykonywaniem zadań majątkowych. Projekt tego budżetu otrzymał pozytywną opinię RIO, tak jak i możliwość sfinansowania deficytu, co oznacza, że Gmina Sępólno Krajeńskie może obsługiwać poziom zadłużenia, który jest w projekcie budżetu jak również sfinansować deficyt, który jest planowany zgodnie z przepisami prawa. W uchwale tej znalazło się również upoważnienie dla Burmistrza Sępólna Krajeńskiego do spłaty zobowiązań oraz upoważnienie do dokonywania zmian w planie wydatków bieżących, a także w planie wydatków majątkowych. Zostały ustalone także limity

związane z zaciąganiem kredytów i pożyczek przeznaczonych na pokrycie deficytu przejściowego do kwoty 1,5 mln zł. Projekt budżetu został sporządzony na wskaźnikach 4,1% jeżeli chodzi o dochody i wydatki, poza niektórymi wypadkami, które wynikają ze szczegółowych przepisów. Burmistrz poruszył sprawę wydatków majątkowych, które są związane głównie z realizacją zadań inwestycyjnych, gdzie do budżetu wpłynęło około 50-60 wniosków różnego rodzaju na zadania inwestycyjne. Po przeanalizowaniu tych zadań inwestycyjnych w budżecie gminy znalazły się 33 zadania, na łączną kwotę 29 mln zł. Znaczna część tych zadań inwestycyjnych nie byłaby możliwa do realizacji, gdyby nie pozyskanie środków zewnętrznych. Burmistrz zaznaczył iż w budżecie znalazły się także środki związane z jednostkami pomocniczymi gminy, a także środki przeznaczone na instytucje kultury oraz na sport. Podkreślił, że dużą niewiadomą są środki z KPO, na które gminy oczekują. Odnośnie budżetu zaznaczył, że nasza gmina ma najniższe podatki w powiecie, jeśli chodzi o 2025r.

Następnie Skarbnik Gminy zwróciła uwagę na Wieloletnią Prognozę Finansową, ponieważ jest ona także przedmiotem opinii Komisji. Powiedziała, że WPF ukazuje perspektywę finansową, a także płynnościową gminy w okresie nie krótszym niż 3 lata, gmina ukazuje to w perspektywie 10 letniej. WPF pokazuje w jaki sposób będą się kształtowały dochody, w jaki sposób prognozuje się kształt wydatków, jakie planuje się wyniki finansowe, jaka jest kwota długu oraz jakie są możliwości finansowe źródła finansowania deficytu i długu oraz jakie są możliwości finansowe jeśli chodzi o zarządzanie zobowiązań. Dodała, że jest to podstawowy dokument jeżeli chodzi o ocenę sytuacji finansowej przez bank, bądź przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska udzielający kredytu lub pożyczki. Skarbnik Gminy wyjaśniła, że w tym roku planowana wysokość długu na koniec roku wynosi 8 mln 90 tys. zł., w stosunku do wysokości budżetu jest dosyć stabilne i umożliwia gminie regulowanie zobowiązań finansowych. W pozycji 5 i 6 została zawarta informacja dotycząca finansowania długu oraz w jakiej perspektywie gmina planuje zakończyć to finansowanie oraz jakie są możliwości wskaźnikowe na zaciąganie nowych zobowiązań finansowych. Poinformowała, że drugi załącznik zawiera informację dotyczącą przedsięwzięć wieloletnich, czyli takich, których termin realizacji jest dłuższy niż rok. Odnośnie budżetu stwierdziła, że największym obciążeniem budżetu pod kątem wydatków bieżących jest oświata, gdzie jest to kwota około 36 mln zł, niecałe 30 mln zł przeznaczają się na pomoc społeczną i ochronę zdrowia, kolejne 30 mln zł przeznaczonych są na inwestycje, a pozostałe środki związane są z bieżącym funkcjonowaniem jednostek oraz urzędu, m.in. kultura fizyczna, sport, działalność kulturalna, gospodarka komunalna, największym wydatkiem w gospodarce komunalnym jest gospodarka odpadami. Projekt budżetu został przygotowany w oparciu zarówno o poprzednie realizacje budżetu oraz wskaźniki z budżetu państwa, bo jeżeli chodzi o stronę dochodową to zarówno udziały i subwencje stanowią połowę budżetu gminy. Dodała, że projekt budżetu został zaopiniowany pozytywnie przez Regionalną Izbę Obrachunkową także w zakresie wysokości długu w budżecie deficytowym, który na poziomie projektu budżetu planuje się pokryć kredytem. Następnie wyjaśniła, że jeżeli chodzi o wydatki majątkowe to 29,5 mln zł z czego ponad 23 mln zł są środkami pozyskanymi, co pozwala zwiększyć majątek o 30 mln zł, angażując środki własne tylko na poziomie 4 mln zł.

Pan Pieczywek odniósł się do tematu środków z KPO, zapytał, czy w ciągu roku finansowego gmina jest w stanie zrobić dodatkowe projekty, aby zagospodarowywać ewentualne, możliwe fundusze, żeby były gotowe na dodatkowe inwestycje, które nie są ujęte w tym budżecie. Zapytał, czy projekty muszą być wykonane już teraz oraz czy można zaciągnąć kredyt, aby pewne rzeczy przeforsować? Burmistrz stwierdził, że jest to możliwe na różne sposoby, najbezpieczniej jest to, aby mieć przygotowane dokumenty pod konkretne konkursy, czy projekty z KPO, niektóre dokumenty będą lub już są przygotowane. Drugim sposobem jest

przystąpienie do projektu lub konkursu, które dopuszczają realizację zadania na podstawie programu funkcjonalno- użytkowego, czyli zaprojektuj i wybuduj, wtedy nie jest konieczne posiadanie dokumentacji technicznej. Dodał, że niestety jest coraz mniej konkursów typowo inwestycyjnych. Pani Bukolt zapytała o salę w Zbożu, ponieważ nie została ujęta w projekcie. Burmistrz stwierdził, że będzie, ale gmina będzie aplikowała w trakcie roku budżetowego o środki zewnętrzne do konkursu Olimpia, który prawdopodobnie będzie miał złagodzone kryteria lub będzie zabiegała o środki z Ministerstwa Sportu. Dodał, że gmina będzie się przyglądać konkursom i będzie aplikować tam, gdzie jest najwyższy wskaźnik dofinansowania. Skarbnik Gminy przypomniała, że na salę gimnastyczną jest przygotowana już dokumentacja techniczna i jak tylko zostanie ogłoszony konkurs, to gmina może do niego przystępować. Pan Tomas stwierdził, że po raz pierwszy budżet nie ma zaplanowanych środków gminnych na inwestycje, tylko wszystko będzie wspomagane kredytem. Pokazuje to, że bardzo mocno wzrosły koszty pozostałe, a najbardziej koszty pracownicze oraz koszty ogrzewania i energii elektrycznej. Odniósł się do spraw oświaty, szkoły w Wiśniewie, gdy Dyrektor ZOOS sugerował, że postawienie kontenerów rozwiązałoby sprawy lokalowe, a okazało się, że z planowanych 100 tys. zł gmina musi teraz dać 2 mln zł. Stwierdził, że powstaje pytanie, czy należało te środki tam skierować, a pewnie za jakiś czas obiekt będzie stał pusty. Pani Bukolt zapytała, czy nie można wycofać się z inwestycji Burmistrz stwierdził, że każdą inwestycję można wstrzymać, ale należy liczyć się z konsekwencjami, gdy są już podpisane umowy. Umowa jest dofinansowana z Polskiego Ładu, gdzie jest 85% dofinansowania oraz jest wykonawca, który to organizuje. Rezygnacja z realizacji tej inwestycji spowoduje, że gmina będzie musiała zapłacić karę wykonawcy. W dalszej części podjęto temat demografii i funkcjonowania szkół. Pan Kapsa zasugerował możliwość przeprowadzenia audytu szkół. Burmistrz powiedział, że za rok, dwa można o takim audycie pomyśleć, natomiast obecnie nie wyobraża sobie możliwości rezygnacji z inwestycji oświatowych. Pan Wiese zapytał o dokumentację projektową na budowę dróg, ponieważ nie są konkretnie ujęte oraz jakie są zapatrywania na to oraz jakie mają być to drogi. Burmistrz wyjaśnił, że będzie to dopiero rozdzielane w trakcie budżetu, natomiast konkretnie chodzi o drogi na osiedlu w kierunku Kawli, być może o Włóscibórz przy świetlicy. Dodał, że wszystko będzie zależało od tego, czy wystarczą środki na dokumentację. Jeśli środki na dokumentację nie wystarczą to gmina będzie aplikować do programów typu zaprojektuj i wybuduj. Następnie Pan Wiese zapytał o zasadność budowy windy w Szkole Podstawowej nr 3. Burmistrz wyjaśnił, że zostało to zapisane hasłowo, a dokładnie chodzi o wyremontowanie schodów wejściowych i udostępnienie obiektu dla osób niepełnosprawnych. Jeżeli chodzi o udostępnienie obiektu dla osób niepełnosprawnych to można pozyskać zewnątrz środki finansowe na rampę lub windę, a przy okazji wyremontować też schody. Skarbnik Gminy stwierdziła, że jeszcze żadna decyzja nie została podjęta i temat można podjąć na posiedzeniu Komisji Oświaty. Pan Kapsa powiedział, że jest mowa o dołożeniu kilkudziesięciu tys. zł, nawet przy 90% dofinansowaniu, czy jest nas na to stać, jeśli nie ma dzieci niepełnosprawnych. Pan Sieg zapytał o przyszłość drogi do bloków w Grochowcu, ponieważ jest opracowana dokumentacja. Droga ta była kiedyś na liście rezerwowej, a teraz nie znalazła się w załączniku, dlatego chce się dowiedzieć, czy gmina planuje w roku jakieś środki, bo nie jest to duża inwestycja. Burmistrz stwierdził, że dokumentacja jest, a lista rezerwowa się skończyła, ponieważ nie ma środków. Prawdopodobnie będzie nowy rządowy program budowy dróg, niestety z mniejszymi pulami środków finansowych. Pani Miczko- Gierakowska zapytała, czy w kwocie gdzie są przyznawane pieniądze na wykup gruntów została ujęta ulica Wiatrakowa. Słyszała, że właściciele wyrazili zgodę na bezpłatne przekazanie terenu gminie. Burmistrz stwierdził, że należy poprosić właścicieli o spisanie takiej oferty na piśmie, że nieodpłatnie przekazują swój grunt gminie pod poszerzenie drogi. Pan Wiese zapytał czy została ujęta budowa chodników w Piasecznie do nowych bloków, przy drodze powiatowej. Burmistrz odpowiedział, że ten

chodnik jak i chodnik we Włoszycborzu został ujęty w planach, ponieważ są to rzeczy już zaprojektowane i dokumentacja jest gotowa. Pan Pieczywek zapytał o odwodnienie w Skarpie między wspólnotowe, gdzie występuje problem z zalewaniem piwnic. Burmistrz wyjaśnił, że nie ma problemu z zalewaniem piwnic z powodu gminnej drogi, która tam jest. Piwnice te są zalewane z powodu wysokiego stanu wód gruntowych. Natomiast jeżeli mowa o odwodnieniu drogi gminnej, tej która jest między tymi blokami to gmina ma przygotowane wyprowadzenie do drogi wojewódzkiej, do rowu. Niestety odwodnienie nie będzie wykonane, jeżeli nie będzie utwardzenia tej drogi. Pani Wirkus zapytała, czy są zaplanowane środki na opracowanie dokumentacji projektowej ścieżek rowerowych. Burmistrz odpowiedział, że ścieżki rowerowe projektuje się na osiedlu na Kawle. Jeśli chodzi o dłuższe trasy, to gmina zwracała się do powiatu, aby zrobić pętlę Sępólno- Kawle, Kawle- Wiśniewa, Wiśniewa- Sępólno i jak na razie utknęło to na etapie rozmów, które na razie nie przynoszą efektu. Dodał, że jeśli będzie jakiś sygnał od zarządców dróg, że podejmą temat ścieżek, to gmina się do tego na pewno przyłączy. Pan Warmiński powiedział, że czeka na odpowiedź na wniosek złożony na sesji w sprawie remontu dróg ulic Rzecznej, Niechorskiej i Wysokiej. Teraz chciał się dowiedzieć, czy w związku z tym, że drogi o które wcześniej wnioskował nie znalazły się w projekcie budżetu 2025/2026 to czy byłaby możliwość pozyskania środków zewnętrznych na budowę czy remont tych dróg. Zaznaczył, że przy intensywnych opadach przejezdność tych dróg jest bardzo utrudniona, jest to trochę zapomniany teren. Nadmienił, że jest umówiony z Zastępcą Burmistrza na przeprowadzenie wizji lokalnej tych dróg. Burmistrz odpowiedział, że spotkanie które zostało wyznaczone w tej sprawie ma pokazać jak obecnie wyremontować te drogi, natomiast zrobienie projektów i wnioskowanie o całkowitą i kompletną ich przebudowę są to ogromne środki finansowe, które wymagają ustalenia priorytetów w gminie. Dodał, że jest wiele dróg do wykonania na terenach wiejskich, na terenach miasta np. ul. Ogrodowa, Wiatrakowa, Wysoka, więc może branżowe komisje spisałyby katalog potrzeb i kolejność budowy tych dróg. Stwierdził, że należałoby stworzyć plan budowy dróg na obecną kadencję ze wskazaniem, które są najpilniejsze. Gmina ma rozeznanie ile jest potrzeb drogowych, natomiast możliwości gminy są inne, zawarte w projekcie budżetu. Pan Kapsa zapytał o pomost, na co ma zabezpieczone środki CSiR Skarbnik Gminy wyjaśniła, że środki zabezpieczone są na bieżącą wymianę części wierzchniej. Pan Świniarski przypomniał, że składał wniosek do budżetu o naprawę drogi przy prywatnej posesji. Burmistrz wyjaśnił, że rozmowy muszą odbyć się z sołectwem, ponieważ jest to droga sołecka. Pani Miczko-Gierakowska stwierdziła, że tylko w Sępólnie jest taki fatalny dojazd na cmentarz komunalny oraz parking przy cmentarzu. Dodała, że jeżeli będzie ustalana kolejność dróg to w pierwszej kolejności należy wykonać dojazd oraz parking na cmentarzu. Pan Sieg zaznaczył, że warto pamiętać, aby wykonać oświetlenie na 3 bocznych ulicach po lewej stronie, na osiedlu w kierunku Kawli. Pan Pieczywek przedstawił sugestie w sprawie funduszu sołeckiego, wyjaśnił że WOK w Wałdowie i Lutowie finansowane są ze środków CKiS, lecz pozostałe świetlice muszą być opłacane przez sołectwa, których budżety są trzykrotnie niższe. Zasugerował, aby pomyśleć o zrównaniu, by środki sołeckie móc przeznaczać czy na remont dróg, czy też na wizerunek świetlicy. Pan Kapsa zapytał z jakiego budżetu byłoby dofinansowanie posiłków. Skarbnik Gminy odpowiedziała, że z budżetów szkół. Skarbnik Gminy poinformowała, że wprowadza się autopoprawkę w załączniku majątkowym, gdzie ujęta jest dokumentacja na budowę kanalizacji. Było wpisane Lutowo, lecz planowana jest dokumentacja na Lutowo i Niechorz - Siedlisko. Burmistrz wyjaśnił, że wprowadza się tam dokumentację, ponieważ pojawiły się konkursy na pozyskanie środków przez gminę na budowę kanalizacji, ale termin jest tak krótki, że gmina nie może budować dłuższej kanalizacji niż kilometr. Patrząc na inne potrzeby kanalizacyjne to niestety nie spełni się podstawowych warunków, które są w Niechorzu - Siedlisku.

Pan Tomasz poddał pod głosowanie oddzielnie projekt budżetu gminy na 2025r. i Wieloletnią Prognozę Finansową.

Projekt uchwały w sprawie uchwalenia projektu budżetu Gminy Sępólno Krajeńskie na 2025r. został zaopiniowany jednogłośnie pozytywnie przy obecnych wszystkich radnych.

Projekt uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sępólno Krajeńskie został zaopiniowany jednogłośnie pozytywnie przy obecnych wszystkich radnych.

Ad. 4. Komisja zatwierdziła protokół ze swojego poprzedniego posiedzenia w miesiącu listopadzie br. (przy 1 głosie „wstrzymującym się”).

Ad. 5. Dyrektor Centrum Usług Społecznych przedstawiła Komisji projekt uchwały Rady Miejskiej w sprawie przystąpienia Gminy Sępólno Krajeńskie do realizacji Rządowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent rodzinny osoby z niepełnosprawnością” – dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025 (załącznik nr 2 do protokołu);

Wyjaśniła, że należy przyjąć tą uchwałę z uwagi na to, że jako CUS wystąpiono do Urzędu Wojewódzkiego o dofinansowanie do asystenta osoby niepełnosprawnej, gdzie udało się pozyskać kwotę 1 327 890,00 zł, przy wkładzie własnym 20 tys. zł, czyli łącznie jest to kwota 1 347 890,00 zł, gdzie objętych zostanie 71 osób, w tym 55 osób z orzeczeniem stopniu niepełnosprawności i 13 osób z orzeczeniem umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Pieniądze te są przeznaczone na realizację gminnych programów, które już się realizuje od co najmniej 5 lat.

Komisja zaopiniowała jednogłośnie pozytywnie projekt w/w uchwały.

Ad. 6. Dyrektor Centrum Usług Społecznych przedstawiła Komisji projekt uchwały Rady Miejskiej w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sępólno Krajeńskie na lata 2025 – 2027 (załącznik nr 3 do protokołu). Nadmieniła, że celem Gminnego Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie planowania działań. Wyjaśniła, że CUS jako gmina posiada środki finansowe na asystentów rodziny, gdzie zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzinnej pieczy zastępczej realizowane są zadania statutowe, dlatego obowiązkiem ustawowym jest przyjęcie przez radnych Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sępólno Krajeńskie. Z uwagi, że aktualny Program się kończy, nowy Program jest od stycznia 2025 roku. Pani Dyrektor dodała, że jest to praca z rodzinami, u których występują problemy opiekuńcze i wychowawcze.

Komisja zaopiniowała jednogłośnie pozytywnie projekt w/w uchwały.

Ad. 7. Skarbnik Gminy poinformowała, że nie ma zagrożeń jeżeli chodzi o dochody, bo w zmianach budżetu zachodzą jedynie zmiany porządkowe, związane z rozliczeniem ostatniej raty, postępowaniami egzekucyjnymi. Dodała, że gmina skoncentrowała się na COM-ie,

ponieważ była to sprawa jeszcze z ubiegłego roku, w piątek do gminy wpłynęły środki, pojawił się problem, ponieważ zadanie trzeba skończyć do końca tego roku. Dlatego wszystko jest skoncentrowane na tej inwestycji, aby nie oddawać tych środków. Inwestycja COM-u jest newralgiczna, ponieważ musi zostać ukończona, natomiast pozostałe inwestycje są zakończone, inwestycje ujęte w WPF są w trakcie realizacji, co można zauważyć w załączniku inwestycyjnym do projektu budżetu na 2025 rok. Jeżeli chodzi o sprawy bieżące, to aktualnie kończy się rozliczanie środków z funduszu sołectkiego oraz budżety samorządów osiedli. Stwierdziła, że problemem, który już wcześniej był sygnalizowany, był to problem śmieci, czyli niebilansowania się systemu. W październiku milion złotych z kroplówki finansowej, którą gmina wczoraj otrzymała zostały zabezpieczone na pokrycie tej różnicy wynikającej ze zwiększonej ilości odpadów. Jak wiadomo budżet jest budżetem deficytowym, lecz gmina szacuje, że rok zamknie się tak, że nie trzeba będzie brać kredytu na pokrycie deficytu przyszłorocznego.

Komisja przyjęła przedstawioną informację do wiadomości.

Ad. 8. Skarbnik Gminy przedstawiła projekt uchwały Rady Miejskiej zmieniającej uchwalony budżet gminy na 2024r. (załącznik nr 4 do protokołu). Podkreśliła, że nie ma żadnych nowych zadań, ze względu że jest miesiąc grudzień, gdzie porządkuje się stronę dochodową i wydatkową pod wykonanie. Analiza dochodów jest dość szeroka, ponieważ zarządzeniem nie można zmienić dochodów, tylko Rada może zdecydować o wszelkich zmianach po stronie dochodowej. Zaznaczyła, że w bieżącym roku uchwała jest bardzo szybko, bo 18 grudnia, lecz zaproponowane zmiany nie ulegną zmianie. W związku z tym, że jest otwarte zarządzenie z dnia 27 listopada, więc pozycje wyjściowe, początkowe mogą ulec zmianie z uwagi na to, że są wprowadzane uwagi Wojewody, by CUS mógł realizować wypłaty świadczeń, więc zakres tych zmian nie ulegnie zmianie, natomiast kwoty wyjściowe, czyli część normatywna uchwały może się zmienić. Dodała, że materiały, które radni otrzymają na sesję będą ostateczne.

Komisja zaopiniowała jednogłośnie pozytywnie projekt w/w uchwały.

Ad.9. Komisja opracowała i zatwierdziła jednogłośnie swój plan pracy na 2025r. (załącznik nr 5 do protokołu).

Wobec braku wolnych wniosków, po wyczerpaniu porządku obrad, Przewodniczący Komisji Budżetu zakończył posiedzenie.

**Przewodnicząca Komisji Oświaty
Kultury, Sportu i Zdrowia**

Jadwiga Bukolt

protokołował:
Tomasz Dix